

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

I:7

2010-06-10

S2010/4635/HS
(delvis)

Statskontoret

Box 8110

104 20 Stockholm

Uppdrag att följa upp och utvärdera omregleringen av apoteksmarknaden

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att följa upp och utvärdera omregleringen av apoteksmarknaden utifrån målen med reformen. Statskontoret ska även utvärdera om utformningen av omregleringen har fungerat tillfredsställande i alla delar av landet.

I ett första steg ska Statskontoret bryta ner målen med omregleringen till ett antal konkreta indikatorer som sedan ska ligga till grund för uppföljningen och utvärderingen. Detta första steg ska redovisas till regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 april 2011. En delrapport med en första utvärdering ska lämnas senast den 1 juni 2012 och uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 juni 2013.

Statskontoret ska samråda med Konkurrensverket, Konsumentverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) i syfte att inhämta information och underlag inom ramen för de uppdrag myndigheterna har eller har haft när det gäller omregleringen av apoteksmarknaden. Statskontoret ska löpande hålla Socialdepartementet informerad om genomförandet av uppdraget.

Ärendet

Uppföljningen och utvärderingen bör omfatta försäljning av såväl receptfria som receptbelagda läkemedel och den bör göras utifrån målen med reformen. Det innebär att utvärderingen bl.a. bör avse effekterna för konsumenterna när det gäller tillgängligheten till läkemedel och service i alla delar av landet, öppettider, prisutveckling, konsumtionen av de läkemedel som omfattas av reformen samt apotekens bidrag till en förbättrad läkemedelsanvändning. När det gäller tillgängligheten till läkemedel och förbättrad läkemedelsanvändning bör apotekslokalernas

och sortimentens ändamålsenlighet för olika grupper, bl.a. personer med funktionsnedsättning, samt risken för överdosering av receptfria läkemedel utvärderas.

Utvärderingen bör också belysa om medlet (utformningen av omregleringen) har fungerat tillfredsställande och om övriga förutsättningar som satts upp i samband med reformen, såsom småföretagarnas förutsättningar, har kunnat uppfyllas. Vidare behöver utvärderingen ta hänsyn till de behov som apoteksmarknadens aktörer har av långsiktigt stabila spelregler. Utvärderingen bör dessutom omfatta en analys av olika aktörers roller på marknaden, särskilt såvitt avser den före detta monopolisten Apoteket AB:s agerande såväl nationellt som internationellt.

För 2011 beräknar regeringen att avsätta 500 000 kronor till Statskontoret för uppdragets genomförande under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

Bakgrund

Den 18 juni 2008 antog riksdagen regeringens proposition Sjukhusens läkemedelsförsörjning (prop. 2007/08:142). Propositionen innebär att vårdgivarna ska ges en ökad frihet att organisera läkemedelsförsörjningen till och inom sjukhus. Den nya lagstiftningen trädde i kraft den 1 september 2008. Riksdagen antog dessutom den 29 april 2009 regeringens proposition Omreglering av apoteksmarknaden (prop. 2008/09:145). Detta innebär att Apoteket AB:s monopol på detaljhandel med läkemedel till konsumenter bröts och att en ny lagstiftning om handel med läkemedel trädde i kraft den 1 juli 2009. Det nya systemet innebär att den som fått tillstånd av Läkemedelsverket ska få bedriva detaljhandel med de läkemedel och varor som tidigare bara fick säljas av Apoteket AB. Försäljningen ska ske i så kallade öppenvårdsapotek. Den 11 juni 2009 antog även riksdagen regeringens proposition Handel med receptfria läkemedel (prop. 2008/09:190). Beslutet innebär att detaljhandel med vissa receptfria läkemedel ska få bedrivas på andra platser än öppenvårdsapotek fr.o.m. den 1 november 2009.

Enligt regeringens bedömning i propositionerna Omreglering av apoteksmarknaden (prop. 2008/09:145) och Handel med vissa receptfria läkemedel (prop. 2008/09:190), bör reformen följas upp och utvärderas efter tre år. Marknadens aktörer och berörda myndigheter behöver få tid innan en omfattande uppföljning och utvärdering kan göras och rimliga slutsatser dras.

Konkurrensverket och Konsumentverket fick i maj 2008 i uppdrag att följa och analysera utvecklingen på apoteksmarknaden under omregleringsperioden. I uppdraget ingår att löpande under omregleringen följa och analysera åtgärder som aviserats eller vidtas av

aktörer på utbudssidan och som kan ha betydelse för målet att skapa en fungerande marknad. Uppdragen har förlängts till den 31 december 2010. Erfarenheterna från dessa uppdrag ska tas tillvara i Statskontorets uppdrag. Det gäller särskilt vid utvärderingen av om medlet (utformningen av omregleringen) har fungerat tillfredsställande.

Tillväxtanalys (f.d. ITPS) fick i december 2008 uppdraget att utvärdera vilken effekt omregleringen har på prisnivån på olika kategorier av läkemedel (receptbelagda och receptfria). I uppdraget ingår även att analysera effekterna på läkemedelsförmånen. Uppdraget kommer att förlängas och det ska slutredovisas senast den 31 december 2012. Tillväxtanalys kommer även att få ett uppdrag avseende den geografiska tillgängligheten till läkemedel, såväl vid apotek för samtliga läkemedel och i andra butiker för vissa receptfria läkemedel.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Sara Johansson

Kopia till

Finansdepartementet/Ba, SF
Näringsdepartementet/MK
Integrations- och jämställdhetsdepartementet/KO
Socialutskottet
Konkurrensverket
Konsumentverket
Läkemedelsverket
Socialstyrelsen
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Tillväxtanalys
Apoteksgruppen i Sverige Holding AB
Apotekens Service AB